

اختتامیه کنگره شعر و داستان مکتب شهید سلیمانی برگزار می‌شود

آیین اختتامیه کنگره سراسری شعر و داستان ایثار و مقاومت، فردا در سالن هویزه موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس برگزار می‌شود. این کنگره از اواخر مرداد امسال شروع شده و شاعران و نویسندگان از اول شهریور فرصت داشتند آثار خود را در قالب شعر و داستان و با موضوع «ایثار و مقاومت» ارسال کنند. در پایان کنگره آثار برگزیده به صورت محصولات فرهنگی کتاب یا لوح فشرده عرضه می‌شوند.

کنگره سراسری مذکور، در قالب‌های شعر در دو بخش کلاسیک و آزاد، ویریه عموم و داستان و دل‌نوشته ویریه خانواده شهدا و ایثارگران در موضوعاتی از قبیل ایثار و مقاومت در آینه قیام سیدالشهدا(ع)، کربلای خمینی (ره) امتداد کربلای حسینی در هشت سال دفاع مقدس، ایثار و مقاومت در سیمای جانبازان دفاع مقدس و جایگاه ایثار و مقاومت در نظم نوین جهانی برگزار شد. بخش‌های کنگره شامل سه بخش اصلی شعر شامل

شعر کلاسیک و شعر آزاد، بخش داستان در قالب داستان کوتاه و داستانک و بخش خاطره و دل‌نوشته ویریه خانواده شهدا و ایثارگران است. اختتامیه این رویداد فردا از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در سالن هویزه موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس برگزار می‌شود. کنگره سراسری شعر و داستان ایثار و مقاومت به همت اداره کل امور ایثارگران شهرداری تهران برگزار می‌شود.

زیر آسمان وطن

خورشید تمدن از مرزهای ایران

نگاهی به آرایه‌های پارسی

که به زبان فارسی نوشته شده، در این سه مقبره متصل به یکدیگر در اوگند که نخستین آنها «مقبره مرکزی» منسوب به نصرت‌علی متوفی درسال ۴۲۱هـ. ق است و آخرین مقبره افزوده شده تاریخ ۵۸۲هـ. ق را دارد که مرحله‌ای مهم در تاریخ معماری قراخانی را نشان می‌دهند. این مقبره‌ها دو مقبره متصل به یکدیگر در اوگند که نخستین آنها «مقبره مرکزی» منسوب به نصرت‌علی متوفی درسال ۴۲۱هـ. ق است و آخرین مقبره افزوده شده تاریخ ۵۸۲هـ. ق را دارد که مرحله‌ای مهم در تاریخ معماری قراخانی را نشان می‌دهند. این مقبره‌ها

پیش‌تاق نشان از رویکرد نوآورانه آنها دارد. بی‌شک شکوه نقوش و کتیبه‌های سه مقبره موجود در محوطه مناره اوگند، نشانه‌ای است بزرگ برای اهل تدبیر در پیوند فرهنگ‌ها و تداخل تمدن‌های مختلف و تاثیر آنها بر یکدیگر که همچون

گرچه مانند مقبره شیخ‌فضل، مرعی‌گنبددار هستند اما بیش از آن پیوند آشکاری با مقابر سامانی دارند. دو مقبره افزوده شده نیز گرچه پیوندهای سبکی بسیاری با مقبره نصرت‌علی و مقبره عرب‌عطا داشته اما مقیاس و استفاده از دو

شاخص‌ترین سازه‌ها زمانده از دوره سيطرة آل افراسیاب قراختاییان در این منطقه، مناره اوگند است. این مناره آجری که به نوعی یکی از شناسه‌های تاریخی قرقیزستان امروزی است درمحوطه‌ای وسیع قرار گرفته. نقش این مناره روی اسکناس‌های رایج در قرقیزستان وجود دارد. این مناره در بخش تاریخی شهر اوگند و در مجاورت سه آرامگاه تاریخی آل افراسیاب قرار دارد. این مناره از سه قسمت تشکیل شده که بخش‌های تختانی و میانی در قرن ۱۱ میلادی ساخته شده اما بخش فوقانی آن متاخر است و در سال‌های ۱۹۲۳ تا ۱۹۲۴ میلادی ساخته شده است.

آل افراسیاب یا قراختاییان که با نام ایلک‌خانین نیز شناخته می‌شوند، دودمانی ترک‌نژاد بودند که از ۸۴۰ تا ۱۲۱۱ میلادی بر بخش‌هایی از آسیای میانه از جمله ناحیه آسجیباج و نواحی شمالی و جنوبی کوه‌های تیان‌شان حکمرانی می‌کردند. برخی شرق‌شناسان نام آل افراسیاب را به سبب جد بزرگ بنیان‌گذاران آنها به نام آلب ار تونفا (یکی از خاقان‌های اولیه و قدرتمند این قوم) که لقب یا کتیبه‌اش افراسیاب بوده بر این قوم گذاشته‌اند.

آنها را با نام، قراختاییان یا قره‌خانین نیز می‌شناسند. شرق‌شناسان اروپایی، آنان را از آن جهت به این نام خوانده‌اند که بیشتر در بخشی از لقب آنها واژه قره یا قرابه معنی «سیاه» وجود داشته که در جامعه آن زمان به معنی بزرگ و نیرومند تلقی می‌شده است و مسلمانان و اعراب، آنان را با نام ایلک‌خانین می‌شناختند. هرچند ورود آل افراسیاب به سیاست منطقه منجر به آن شد که چیرگی سیاسی ایرانی‌ها در فرارود (ماوراءالنهر) از دست رفته و جای خود را به چیرگی قبایل ترک‌تبار بدهد و نفوذ سیاسی ایران نیز در فرارود در تنگنا قرار گیرد اما رفته‌رفته فرهنگ و رسوم ایران با عادات و رسوم قبیله‌ای ترکان ادغام و حتی بعدها سبب اعتلای فرهنگ ایرانی-اسلامی در آن دوره آشوب شد. نمونه برجسته این اثرگذاری کتیبه بسیار زیبای انشای بنای آرامگاه جلال‌الدین در منطقه اوگند است

شخص است این که مردم محلی این سرزمین در برابر مهاجمان عرب ایستادگی زیادی از خود نشان دادند و گسترش اسلام در این مناطق به آهستگی و با کندی زیادی صورت گرفت. از دیگر سوادر طول تاریخ منابع طبیعی و اسب‌های پرورش یافته در مراتع این منطقه آن را به ناحیه‌ای جذاب و مهم برای قدرت‌های مجاور تبدیل کرده است. «درباره پیشینه تاریخی اوگند در دوره‌های باستان آگاهی زیادی در دست نیست. گمان می‌رود در این دوره‌ها این شهر گاهی در دست حکمرانان محلی اداره می‌شد و گاهی امپراتوران چین بر آن نظارت می‌کردند. امپراتوران چین به اسب‌های پراوازه فرغانه اشتیاق فراوان نشان می‌دادند و دور نیست که برای دست یافتن به این اسب‌ها دست‌کم در برهه‌هایی به اوگند که خاوری‌ترین مرز فرغانه و در سرحد سین‌کیانگ چین نهاده بود، دست یافته باشند.

نمونه برجسته این اثرگذاری کتیبه بسیار زیبای انشای بنای آرامگاه جلال‌الدین در منطقه اوگند است که به زبان فارسی نوشته شده، در این کتیبه می‌خوانیم: «آغاز کرده آمد بنای این دولخانه در روز چهارشنبه چهارم ماه ربیع آخر از هجرت مصطفی محمد نبی صلی‌ا... علیه و آله و اصحابه اجمعین الملک لله»

در مرز شرقی فرغانه کهن که امروزه در کشور ازبکستان قرار دارد، شهری است که آن را مرکز قدرت قراختاییان دانسته‌اند؛ اوگند که اکنون در کشور قرقیزستان قرار دارد، وجه تسمیه و معنای نام آن را بر این منوال ذکر کرده‌اند، به‌گونه‌ای که در دانشنامه ادب پارسی درباره آن آمده است:

واژه «اوگند» ترکیبی است از یک واژه ترکی اوز به معنای مال و یک پسوند پارسی کنت که به معنای آبادی و شهر است؛ بنابراین معنای ترکیب اوگند، شهر ماست. این نام پس از آن‌که قراختاییان آن شهر را تختگاه خویش کردند بر آن نهاده شد. به‌درستی دانسته نیست که اوگند پیش از آن، چه خوانده می‌شده است.

پسوند «کند» در اسامی شهرهای خراسان و ماوراءالنهر زیاد دیده می‌شود. ریشه آن از پارسی باستانی «کتنا»، سغدی «کنت» به معنای دژ یا شهر است. مانند: تاشکند (ازبکستان) سمرقند(ازبکستان)، خوقند(ازبکستان)، بارکند(اوغورستان، سین‌کیانگ چین)، چیمکند (قازاقستان)، تارکند (قرقیزستان)، اوگند (قرقیزستان)، پنجکند(تاجیکستان)، خجند (تاجیکستان)، بیرجند (ایران) و قصرقند (ایران).

عنصری بلخی نام اوگند را در بیتی چنین آورده است:

سپه کشید چه از تازی و چه از بلغار چه از برانه چه از اوگند و چه از فاراب

در منابع چینی از شهری به نام یوچن یاد رفته که گمان می‌رود همان اوگند باشد. در کتاب طبیعت بکرو زیبای منطقه غربی قرقیزستان آنچه شهر اوگند را از بقیه محیط پیرامون برجسته می‌سازد، آثار به جامانده از تمدن قراختاییان است که همچون نگینی در رکاب شهر می‌درخشد؛ مجموعه‌ای از مناره و مقبره‌هایی که بیش از هر چیز، سبک معماری سلجوقیان را به یاد می‌آورد.

هرچند درباره چگونگی ورود اسلام به این مناطق اطلاعات موثقی پیدا نشد اما آنچه

محمد رضا محمدی نجات مستند ساز و پژوهشگر

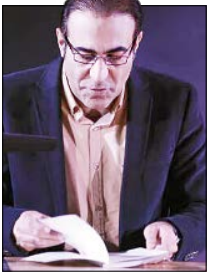

کتیبه فارسی ورودی آرامگاه جلال‌الدین در اوگند، می‌توان متن را کردگرد

قوس این آرامگاه مشاهده کرد

صحنه

نمایشنامه‌های معاصر را نمی‌شناسیم

مازیار معاونی، مترجم نمایش «تلفن همراه فرد مُرده» نوشته سارا رول گفت: زمانی به دلیل گرایش‌های سیاسی، در تئاتر ما بیشتر آثار روسی یا اروپایی ترجمه و اجرا می‌شد، ولی امروزه نمایشنامه‌های مهمی هم در آمریکا نوشته می‌شود. نمایشنامه‌نویسان آمریکایی

شاید بیشتر به رئالیسم گرایش دارند و سارا رول هم به عنوان یکی از آنان می‌کوشد جهان امروز را به قلم بیاورد. همچنان‌که در نمایشنامه حاضر از تلفن همراه به عنوان یکی از مظاهر زندگی مدرن استفاده و مفاهیم فلسفی مورد نظر خود را بیان کرده است. البته در پس این رئالیسم ظاهری، لایه‌های بسیار پیچیده‌ای وجود دارد که سبب می‌شود اجراهای آثار او متنوع شود. او در ادامه با ابراز تاسف از این‌که بخش مهمی از نمایشنامه‌های معاصر در کشور ما شناخته شده نیستند، یادآوری کرد: در دوران طبایعت، در حالی‌که در درمانگاه مجبور به شیف‌های شبانه بودم، نمایشنامه «خانه پاکیزه» و در ادامه چهار نمایشنامه دیگر از او را ترجمه کردم. یکی از ناراحتی‌های من این است که نمایشنامه تلفن همراه فرد مُرده به عنوان یکی از آثار درخشان معاصر، در کشور ما حتی نمایشنامه‌خوانی نشده چه

برسد به اجرا. / ایسنا

روی قفسه

«خاطرات سفیر» به چاپ صد و دوم رسید

رد شدن یک کتاب از چاپ نخست یک اتفاق جذاب برای نویسنده است که البته درباره خیلی از کتاب‌ها اتفاق نمی‌افتد، به همین دلیل رد شدن تعداد چاپ‌های یک کتاب از صد اتفاقی فوق‌العاده است که برای کمتر نویسنده‌ای رقم می‌خورد. یکی از نویسندگانی که شانس تجربه این اتفاق را داشته است نیلوفر شادمهری است که کتاب «خاطرات سفیر» او در انتشارات سوره مهر به چاپ صد و دوم رسید. این کتاب روایتی است از یک بانوی مسلمان که به عنوان دانشجوی ممتاز ایرانی برای تکمیل تحصیلاتش در رشته طراحی صنعتی برای مدتی به فرانسه سفر می‌کند. راوی با نگارشی صمیمی و ساده، خواننده را به خوابگاهی در پاریس می‌برد و او را با رویدادها، تجربه‌ها و خاطراتش شریک می‌کند. مواجهه او با آدم‌های مختلف و اتفاقات متفاوت، این خاطرات را جذاب‌تر می‌کند، از قبول نشدنش در بهترین دانشگاه فرانسه تنها به دلیل حجاب و دست ندادن با سرشناس‌ترین اساتید مرد تا برگزاری دعای عهد در اتاق خوابگاه و خواندن دعای کمیل برای «یک سلیم النفس.». / جام جم

قاب

۱۰ کتاب برتر آمازون در سالی که گذشت

پایگاه آمازون ۱۰ کتاب برتر و پرفروش خود در سال ۲۰۲۳ را معرفی کرد.

فهرست مورد اشاره به این ترتیب است:

۱- «فروشگاه مواد غذایی بهشت و زمین» نوشته جیمز مک براپرد، ۲- «توت جمع‌کن‌ها» نوشته آماندا پیترز ۳- «سارق هنر: یک داستان واقعی از عشق، جرم و وسواس خطرناک» نوشته مایکل فینکل، ۴- «بال چهارم» نوشته ریگا پاروس، ۵- «کینگ: یک زندگی» نوشته جان‌اتان ایگ، ۶- «سلامتی» نوشته ناتان هیل، ۷- «میثاق آب» نوشته ابراهیم ورقلز، ۸- «هالی» نوشته استیون کینگ، ۹- «الون ماسک» نوشته والتر ایزاکسون و ۱۰- «رحمت‌های کوچک» نوشته دنیس لهان.

